

Історичний екскурс (до повісті І.Франка "Захар Беркут")

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ
з української літератури
Гончарової Карини,
учениці 7 класу
Дмитрівської ЗОШ І-ІІ ступенів
2016 рік**

Історичний коментар до повісті І.Франка "Захар Беркут"

**Дела давно минувших дней,
Преданья старины далёкой...**

А.С.Пушкин

Галицько-Волинське князівство (кінець ХІІст.) 3

"Стародавнє село Тухля – се була велика гірська оселя з двома чи трьома чималими присілками, всього коло півтори тисячі душ".

"Село й присілки лежали не там, де лежить теперішня Тухля, але геть вище серед гір, у просторій подовжній долині, що тепер поросла лісом..."

Село Тухля, про яке писав І.Франко, справді існує, розташоване в мальовничій, порослій густими лісами місцевості недалеко від міста Стрия на Львівщині.

с.Тухля

*"... глухо шептались при дворі князя
Данила, немов-то Тугар Вовк у битві
над Калкою зрадив Русь монголам,
виявивши їм наперед цілий план битви,
уложеній руськими князями".*

**31 травня 1223 р. на берегах р.Калки
(сучасна назва Кальчик,
притока р.Кальміус)
відбулася битва
МІЖ МОНГОЛЬСЬКИМ ВІЙСЬКОМ
і об'єднаними силами
руських князів та половців
під проводом князя
Мстислава Романовича.**

Внаслідок незгодженості дій князів руське військо зазнало жахливої поразки. Додому повернувся лише кожен десятий воїн.

Сучасний вигляд річки Кальчик
(Донецька область)

A detailed map of the Kalychik region in Ukraine. The map shows a network of roads, rivers, and administrative boundaries. A callout box with a white background and a black border points to a specific location. The text inside the box is in red. The map includes labels for various settlements such as Володарское, Старый Крым, and Мариуполь. It also shows geographical features like the Kalychik river and the Kalychik Nature Reserve. The map is color-coded with yellow for roads, blue for water, and green for parks or reserves. The callout box is positioned in the center of the map, pointing to a location near the settlement of Володарское.

р. Кальчик

"...вчора прибіг княжий посланець, який оповістив про новий напад страшних монголів на нашу країну, про те, що вони по довгій опорі заняли Київ і зруйнували його дотла і тепер величезною хмарою тягнуть на наші червононоруські землі".

Герб Червоної Русі 1555 р.
Nürnberg (репринт München,
1882).

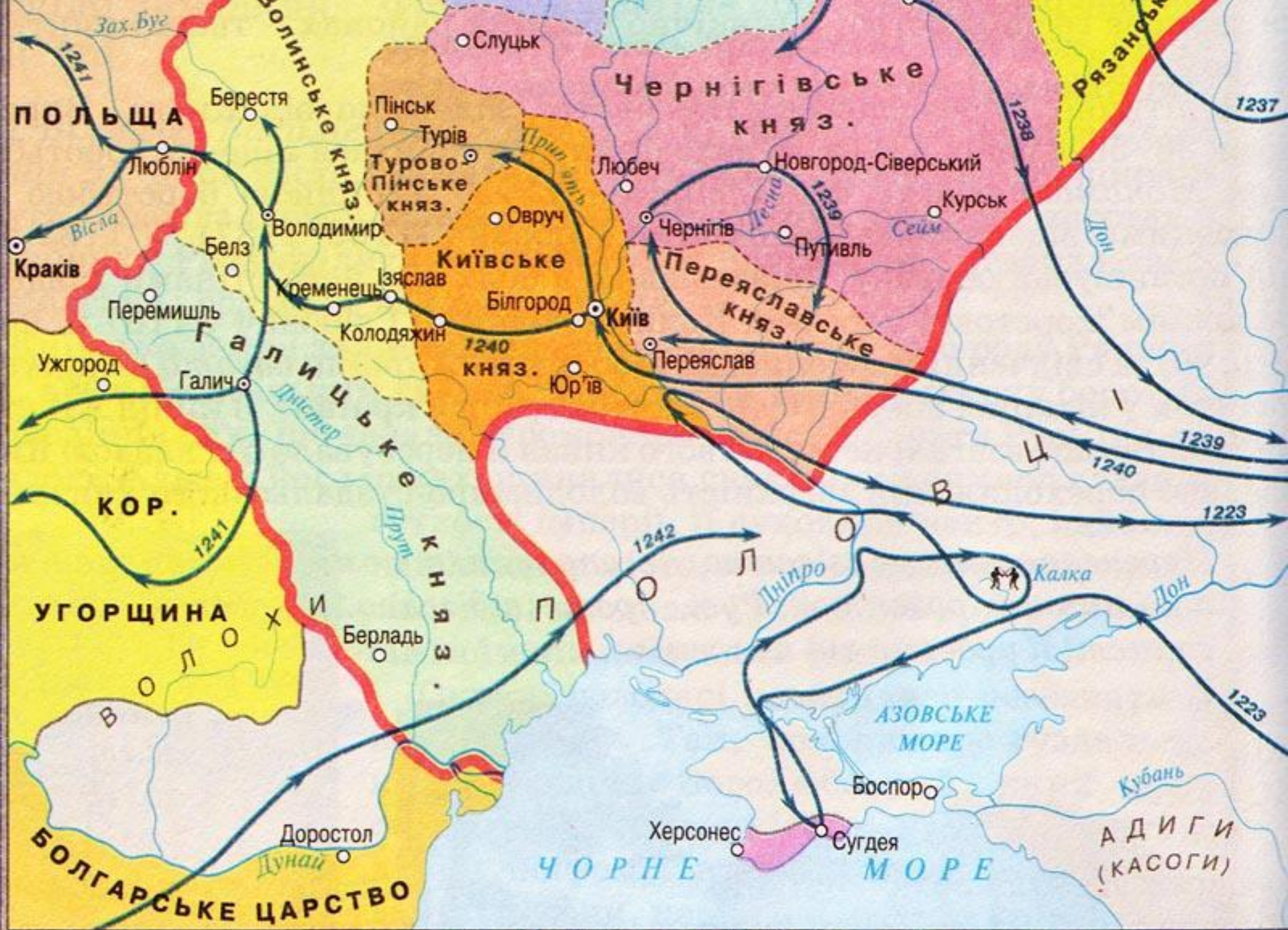
Червона Русь — історична назва Галичини,
вживана в писемних джерелах,
переважно польських, у XVI — XVIII століттях
для визначення колишнього
Галицького князівства

*"Страшний начальник монгольський
Батухан, прозваний Батиєм,
ішов на чолі своєї сотисячної армії".*

Феодална роздробленість на Русі. Монгольська навала

*"Володар Червоної Русі,
князь Данило Романович..."*

Данило Романович
(1201—1264) — князь
галицько-волинський і
великий князь київський
(1240), перший король
Русі (1253). Син князя
Романа Мстиславича з
династії Рюриковичів.

"Володар Червоної Русі, князь Данило Романович..."

Справжнім бойовим хрещенням стала для князя битва на річці Калці (1223р.), де Русь зазнала катастрофічної поразки при першому зіткненні з ордами Чингісхана, а Данило в ході запеклої боротьби дістав поранення у груди.

Винятково здібний правитель,
Данило Галицький
об'єднав на певний час
західноукраїнські землі,
реформував військо,
приборкав боярство.

Він проводив
активну західну політику,
побудував ряд нових міст
(Холм, Львів та ін.)

Час князювання
Данила Романовича
був періодом
найбільшого економічного,
культурного піднесення
і політичного посилення
Галицько-Волинської
держави.

*"Захар Беркут пізнав світ, був
і в Галичі, і в Києві"*

ГАЛИЧ... Столиця могутньої Галицько-Волинської держави. Свого часу це було найбільше місто Європи, територія якого простягалася на 8,5 кілометра з півночі на південь і на 11 кілометрів із заходу на схід.

Ця міська агломерація, з центром у княжому Крилосі й знана як Великий Галич, за своєю площею значно перевищувала такі міста давнього світу як Вавилон, Рим, Константинополь...

Галич...

**Місто князя Данила Галицького.
Воно дало назву цілому регіонові України.
Власне тут був
один із наймогутніших осередків
нашої державності.**

© Sergiy Klymenko, 2003
<http://serg-klymenko.narod.ru>
<http://klymenko.data-tec.net>

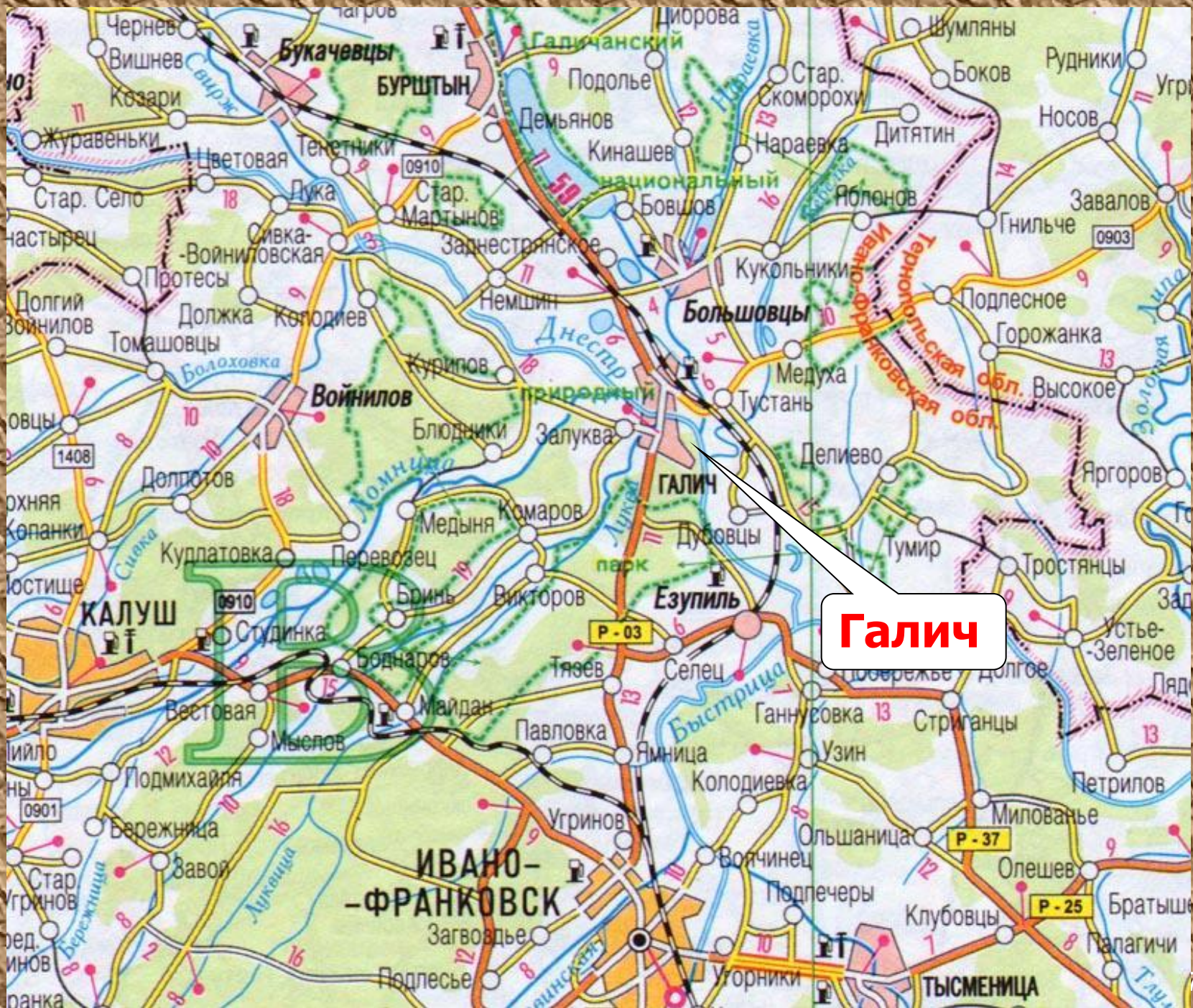
**Центр Галича знаходився на високій горі
на місці сучасного с. Крилос,
він був укріплений
двома рядами валів і ровів.**

**Під час походу Батія 1241 р.
Галич був поруйнований
і втратив значення столиці.**

Галич

"Друга (орда) під проводом Пети відділилася від головної орди в землі Волинській і поперек Червоної Русі, через Пліснесько, змагалася до верхів'я Дністра".

Околиці Підгорець
здавна приваблювали людей.
Вже у VII—XIV століттях
тут на одній із гір
на вигідному для оборони місці
існувало давньоруське укріплене поселення
Пліснесько.

Під різними назвами воно згадується
у літописах за 1188 і 1233 роки
та в «Слові о полку Ігоревім».

с. Підгірці

Збереглись рештки стародавнього міста —
городище, площею близько 160 га,
оточене системою земляних валів та ровів,
загальна довжина яких
становить приблизно 7 км.

На місці укріплень стародавнього міста **Пліснеська** протягом 1635-1640рр. було збудовано **Підгорецький замок**, який разом із замками Золочева та Олеська творить так звану **Золоту Підкову України**.

Використані матеріали

1. [http:// www.ostu.ru](http://www.ostu.ru)
2. <http://krol.com.ua/exkg.html>
3. <http://www.dnister.net>
4. <http://serg-klymenko.narod.ru>
5. <http://leto.flamber.ru>
6. <http://www.photosight.ru>
7. <http://io.ua>
8. Історія України: Підруч. Для 7 кл. загальноосвіт. Навч. закл. / В.А.Смолій, В.С.Степанков. – К.:Генеза,2007. – 224с.
9. <http://som.fio.ru>